

A. Talviste tähtpäevade laulud.

a) Mardilaulud.

1. MARDILAUL.

Risti.

mi¹ 1-8. Te-re a-ga, te-re a-ga, tei-e tup-pa!
et - te - tup - pa ei - de õn-ne,
kesk - a - ga - pa - ran - da kei - ki - de õn-ne,
Sis-se a - ga vis-kan vil' - la õn-ne,
ta - ha - tup-pa taa - di õn-ne,
tur - ba äär-de tüd-ru - ku - te õn-ne,
li - e a - ga lõu - ku las - te õn - ne,
pin - gi pea - le pois - te õn - ne...

Enne mardipäeva toovad külapoisid kuhugi peresse igaüks külimitu linnaseid, millest peremees valmistab õlut. Mardipäeva pelõhtul panevad nad maskid ette ja veidrad riided selga, nii et neid keegi ei tunneks. Üks „martidest” on „isa”, tal on pikk habe, kepp käes ja suur karvamüts peas. Teine on „ema”, naiste

müts peas, põll ees jne. Teised on mardi pojad ja tütred. Niiviisi maskeeritult käiakse perest peresse ande kogudes. Tallu sisse tulles külvab mardi-isa kaelkotist teri põrandale, kusjuures lauldakse:

Tere aga, tere aga teie tuppa!
Sisse aga viskan vil'laõnne,
ettetuppa eide õnne,
tahatuppa taadi õnne,
5 kesk-aga-paranda keikide õnne,
turba äärde tüdrukute õnne,
lie-aga-lõuku laste õnne,
pingi peale poiste õnne,
pingi alla kerbude õnne.

Tuba on pime, seepärast laulavad mardid:

10 Tõuskem üles, pereite,
tõuskem üles, peretaati,
puhugem tuli tubanessa,
löötsu löket löuendessa!
Võtkem parrest pinnakesta,
15 lüöge laastu lae alt!
Kui ei saa laest laastukesta,
võtkem väävlist tikukesta,
et saab tulda tubanessa!

Üks mardi-tütarest võtab tule üles. Nüüd küsib peremees: „Kes te olete ja kust te tulete?” Mardi-isa vastab: „Kirju obuse kihelkonnast, valge obuse vallast, Ants Kuusalu kihelkonnast, jahuleeme jõe äärest.” Peremees: „Mis teil asja, mis te tahate?” Mardi-isa: „Vakk maamüdinad, kültu lamba pabunad, süld vorsti, küinar käksi, kaks silmavalgust, kaks arssinad apukapsaid, üks tegu apubree, kaks tegu kakubree, seasinki ja lambavinki.” Nüüd anti külalistele mingisuguseid ande: leiba, liha, vorste jne. Seejärel laulsid mardid tänuks:

Aitjumal, perevanemad,
20 aitjumal, pere nooremad,
meite osa oidemast,
meite kaasa kaitsemast
tulevalse ajani!
Kui me teile tagasi tuleme —
25 tuult me tuome tuulajale,
kültu põllu külvajale,
jätku leiva löikajale.
Siis teil tõusku tõmmud ärjad,
tõmmud ärjad, tõntsud sarved,
30 allid ärjad, angerjad sarved,
küidud ärjad, küirud seljas,

musta peaga mulikad,
 valge peaga vasikad,
 punase peaga puulukesed,
³⁵ sinise peaga sikutalled!
 Sead teil siirakil sigigu,
 pörssad pöhku pugegu,
 lammad teil laastikus ladugu!

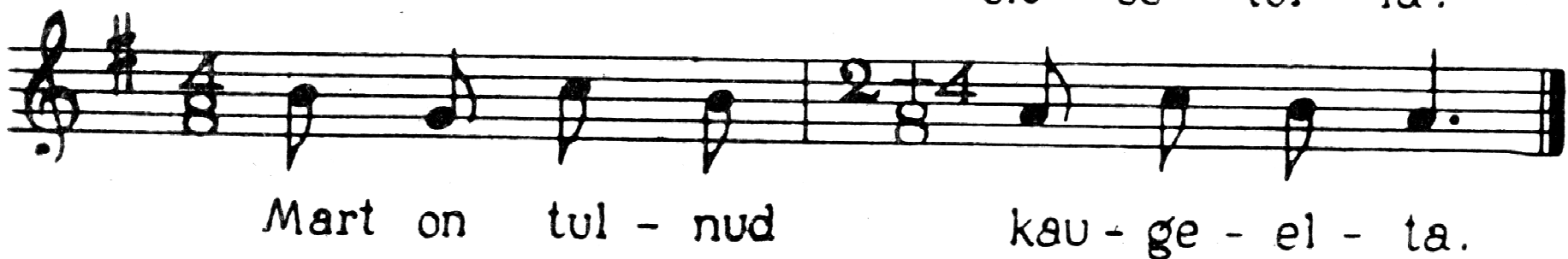
Seejärel tantsitakse ja minnakse edasi teistesse peredesse. Kogutud annid viiakse kokku sinna peresse, kus oli õlu valmistatud ning peetakse seal pidu.

Laulnud Kadrina Kõrvemann, 39 a. vana, ja Kadrina Vaageström, 80 a. vana, Risti kihelkonnas, Vihterpalu vallas, Alliklepa külas 1914. a. Üles kirjutanud C. Kreek (EÜS XI 891 (84) < ERA, Fon. 159-d ja EÜS XI 950/2 (69)). Täiendusi kommete kirjelduse juurde, võetud ühest K. K. hilisemast jutustusest.

2. MARDILAUL.

Pärnu-Jaagupi.

MM ♩ = 192

MM ♩ = 132

[Mardid laulavad ukse taga:]

Laske marti sisse tulla!
 Mart on tulnud kaugeelta.
 Mardil küüned külmetavad,
 mardi varvad valutavad.

⁵ Ega see mart pole maasta tulnud —
 mart on tulnud ülevalta,

alli pilve ääre alta,
kirju pilve keskeelta,
valge pilve vahelta.

[Toas laulavad tantsides:]

¹⁰ Mart üppab, maa väriseb,
põllupeenrad põrisevad,
rahavakad varisevad,
kotisopid kolisevad!

Mardilaul.

Laulnud Mari Annusson, s. 1848. a., Pärnu-Jaagupi kihelkonnas, Enge vallas, Anelema külas 1929. aastal. Üles kirjutanud E. Oja ja E. Treu (ERA III 2, 45/7 (33—34) < ERA, Fon. 215-c ja d ja ERA II 17, 122/3 (66)).

3. MARDILAUL.

Kuusalu.

A. Kaunis ruttu.

1-2. Pe-re-mies, pe-re - mi-hi-kä-ne, pe-re-na-i-ne, nai-su-ka-ne!

B. Pisut kiiremini.

45-48. Te-re, ju-mal tei-e tup-pa, Ma-ri-a tei-e ma-jas-se!

C. Pikemalt.

51-52. Rip-pu-te-len, rap-pu-te-len, rip-pu-te-len rip-pe-ei-da.

D. Ruttu.

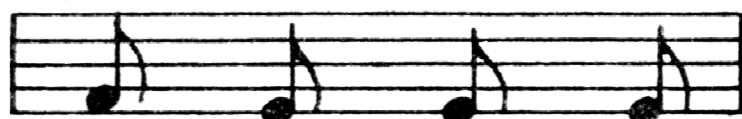

84-85. Hüppa, marti, kar-ga, marti, hüppa, marti, ük-si-päi-ni.

1) var.

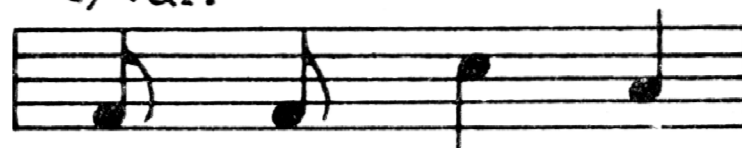
2) var.

3) var.

4) var.

Mardid laulavad ukse taga [A-viisil]:

Peremies, peremihikäne,
perenaine, naisukane,
kas lubad tubaje tulla,
uosta oueje ajada,

5 valju panna varnaasse,
kirstu panna kindaaida?

Kui lubad tubaje tulla,
uosta oueje ajada,

10 valju panna varnaasse,
kirstu panna kindaaida,

peretütär, neitsikäne,
talutütär, tammekane,
puhu siis tuli tubaje,
lietsu lokke pormandalle!

15 Kui pole pirguja peressä,
pühi sa pinnad pormandasta;
kui ei pole pindu pormandassa,
votta siis kildu künniksistä;

20 kui pole kildu künniksissä,
tomma siis tohi laesta;
kui pole tohtuda laessa,
votta siis ruogu räüstäästä!

Kui pole ruogu räüstäässä,
votta siis korvi kuuri alta,

25 laastuvakka lauste alta,
mene sina mieste laastumaale,
tuo sield laastud tullessa!

Kui pole laastu laastumaala,
tuo siis suosta suured kuused,

30 mäe alta laiad männid,
laanest latvata pedakad,
külä alta haarapäidä,
kisu sialda pikked pierud,
laiad lommukseed lahuta,

35 puhu siis tuli tubaje,
lietsu lokke pormandalle!
Puhu sina tulda kuke suusta,
karuta kana ninasta,
lietsu linnu leugaluusta!
40 Votke istmed iestä,
järid laatiuld laduge,
peitke lapsed pingi alla,
sädke sāngi servä alla —
mart tuleb tuppä tantsimaie!

Tuppä astudes teretatakse [B-viisil]:

45 Tere, jumal teie tuppä,
Maria teie majasse!
[Siin on Maria maganud,]
pühä rist on ringutannud —
Maria ase maassa,
50 pühä risti pää-alune.

Mardid pilluvad teri pōrandale, seejuures laulavad [C-viisil]:

Ripputelen, rapputelen,
ripputelen rippeeida,
rapputelen rappeeida.
Siia viskan sia-onne,
55 oue jätsin huoste onne,
verävälle veiste onne,
lauta jätsin lambaonne.

Mardi-isa hakkab vitsakimbuga, mis tal vöö vahel, peksma, keda aga kätte saab, ning lausub: „Tuoreks, terveks!” nii kaua kui peksmine kestab. Seejärel laulavad mardid [A-viisil]:

Peremies, peremihikäne,
perenaine, naisukane,
60 touse üles vuodiesta,
vuodiesta, vaateesta,
sirgu riiete siestä,
vaata sinne vaarna piale,
katsu sinne kappi otsa,
65 kus nied vottimed magavad!
Votta vottimed vorusta,
napputimmed naela pialda,
kepsu mennä kelderisse,
katsu mennä kamberisse,
70 üle oue huoneesse,
tuo sield mardi tuobikane,

kalla mardi kannukane,
leika sield lihad laesta,
katku kanad kattuksesta,
75 maksa mardi vaevapalka —
mart on üösel ulkumassa,
kuuvalulla kondimassa,
ratsa valjaste valulla! [- - -]

Marti tuleb ja marti tuisub,
80 marti lähäb ja marti läigib,
mardil on pungad puusillani,
kilimittud künsissäni,
vakkad varvaste nenissä.

Seejärel tantsitakse, lauldes [D-viisil]:

Hüppä, marti, karga, marti,
85 hüppä, marti, üksipäini,
karga, marti, kaksipäidi!
Marti kargab makkaraida,
kargab kapsajuurikaida,
siapäidä puolikaida.

90 Marti tantsib, maa mügiseb,
Tallinna koda kumiseb,
Harju akkunad tärisid,
linna müürid müksätäsid
meie mardi tantsiessa. [- - -]

95 Ups, ups, mardikene,
sier, sier, sandikene!

Kui pererahvas annab ande, tänatakse [C-viisil]:

Tänäme, tänätelemme
hüäste pietudamme!
Aitima pereisale,
100 aitima pereemäle!
Ansid tua tullakseni
ja kua konnidellakseni —
juba meil andi annetiie,
känkär kätte käänetiie.

105 Mis suoban pereisale?
Kukkur kuhjaga rahada,
aita harjani üvijä,
kirves kirju härjä kukla,
nuga sie orika rinda —
110 sie suoban pereisale.

Mis suoban pereemäle?
Lehm tehku lehmäse vasika,
siga tehku seitse porsukasta,

115 lammas tehku kaksikutetalle —
sie suoban pereemäle.

Mis suoban perepojale?
Hobu tehku halli täkkuvarsa,
tua päald saab toussa selgä,
pinu päald saab piirdä lakka —
120 sie suoban perepojale.

Mis suoban pereneidiselle?
Vallas valvas poisikane,
[sormed täüsi sormuksida,]
käerandemed rahuja,
125 rinnad Riia taalderida —
sie suoban pereneidiselle.

Mis suoban sulasmihele?
Kuer tehku kuusi kutsikaida,
neist saavad hüäd ülgekuerad,
130 jälgiväd jäneksekuerad:
suvel tuob sued kuoje,
talvel jälgiväd jäneksed,
kevädel kenad rebäsed;
hunti ollerdab olalla,
135 karu kieräb kainelasse —
sie suoban sulasmihele. [- - -]

Laulnud Mikk Trehvelt, sünd. 1834. a., Jamburi maakonnas, Knjaževi vallas, Simititsa asunduses 1905. a. — Laul on pärit lauliku sünnipaigast Kuusalu kihelkonnast, Kolga vallast, Juminda külast. — Üles kirjutanud P. Penna ja K. Luud (EÜS II 734 (46) ja 589/96 (97)).

4. MARDILAUL.

Haljala.

mi'
1. Mar - ti kün - nik - selt kü - sik - se,
= 9.

2. õ - le pa - ku pal - ve - lek - se:
= 19, 20, 26.

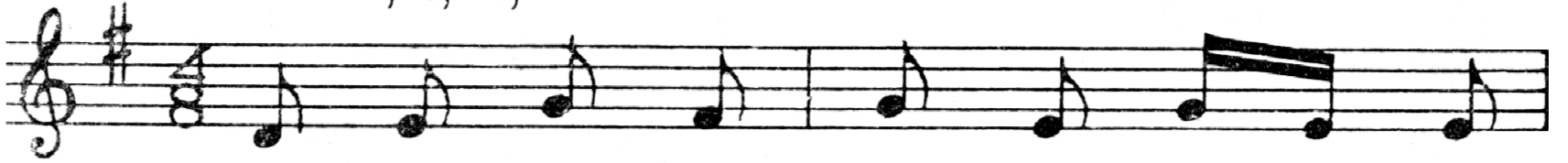

3. Kas lu - ba tu - ba - je tul - la,
= 15.

1)

4. uost a - ga uo - vi - je a - ja - da,
= 10,14,24,29.

5. sal - gu sei - na - je si - du - da,

6. var - sa var - na kin - ni - tat - ta,

2)

7. piit - sa lüi - a pii - da - ai - e?
= 11,13,19,23,25.

8. Ku ep lu - ba tu - ba - je tul - la...
= 12,16,18.

1) var.

22. vo - ta sie tu - li tu - ba - je..

2) var.

17. mart on tul - nud tae - va - as - ta...
= 21,27.

Marti künnikselt küsikse,
üle paku palveleksi:
Kas luba tubaje tulla,
uost aga uovije ajada,

5 salgu seinaje siduda,
 varsa varna kinnitatta,
 piitsa lüia piidaaie?
 Ku_{ep} luba tubaje tulla,
 uost ei uovije ajada,
 10 salgu seinaje siduda,
 varsa varna kinnitatta,
 piitsa_i lüia piidaaie —
 uks on tulla, värav menna,
 auk on arulle ajada.
 15 Laske aga sisse mardisandid!
 Ei ole marti maalta tulnud —
 mart on tulnud taevaasta.
 Mart tuob maale terviksida
 obedasta orta müöda,
 20 kuldasta korendat müöda.
 Perenaine, naisukene,
 vota sie tuli tubaje,
 loetsu loke pormandalle!
 Ku_{ep} pole pierguda peressa,
 25 kisu kildu künniksesta;
 ku_{ep} saa kildu künniksesta,
 riisu ruogu räästaasta;
 ku_{ep} saa ruogu räästaasta,
 tuo siis pilkerid pinusta;
 30 ku_{ep} saa pilkeriid pinusta,
 lüö siis lühterid lageje,
 kaksi küünalt lühterisse —
 siiski saab tuli tubaje,
 vana valgus pormandalle!

*

35 **P**erenaine, naisukene,
 vota vottimed vorusta,
 naputimmed naela otsast,
 kepsi aga menna kelderiiie,
 katsu menna kamberiie,
 40 tuo aga tuoresta lihada,
 leika parresta palada,
 tasu aga mardi tantsuvaeva,
 mardi laste lauluvaeva!
 Toest tuo siis tuhlisiida,
 45 tasa tuo siis tangusiida!

*

Mis kingin pereisale,
mis kingin pereemale
iad aga andi andemasta,
paremad aga pakkumasta?

50 Perenaine, naisukene,
ole aga ommiku usina,
enne valgeta varane,
enne koitu koppimassa,
mene aga lauta katsumaie —
55 lehmäl lehmane vasikas!

Mis kingin perepojale?
Üva püssi ja püreda,
käsirauda ja käreda —
ei jäta jänestki jääle,
60 püüpoega poesaaie.

Mis kingin peretütrukulle? [- - -]
Üva lammas, lahke villa,
saba kui sie saunavihta,
pia kui pajune põesas.

65 Aitüma pereisale,
aitüma pereemale
iad aga andi andemasta,
paremada pakkumasta!

Laulnud Miina Reinthal, 71 a. vana, Haljala kihelkonnas,
Varangu vallas, Rutja külas 1913. a. Üles kirjutanud K. Viljak ja J. Mark
(EÜS X 1440/1 (17) ja 1525/8 (71)).

5. MARDILAUL.

Kolga-Jaani.

MM ♩ = 154

40'

Las-ke sis-se mardis-andid, las-ke sis-se, mardis-andid!

Laske sisse mardisandid!
Mardi küütsud külmetavad,
mardi varvad valutavad,
sõrmeotsad sõitelevad.
5 Mart on tulnud kaugeelta,
üle soo, suure libèda.
Peretütar, neitsikene,
tõuse üles voodiasta,

puhu sa tuli tuasse,
10 lõõtsu lõke lõukaalta!

Laulnud Marie Sepp, 67 a. vana, Kolga-Jaani kihelkonnas, Soosaare vallas 1929. a. Üles kirjutanud V. Koch ja H. Paukson (ERA III 1, 135 (19) ja II 21, 185/6 (27) < ERA, Fon. 267-b).

6. MARDILAUL.

Suure-Jaani.

Mar - di küi - ned kül - me - ta - vad,
mar - di var - vad va - lu - ta - vad.

Laske mardid sisse tulla!
Mardi küüned külmetavad,
mardi varvad valutavad.
Mart on tulnud kaugeelta,
5 ümert see ilu ilusa,
kaugelt see kuu kõvera,
tagat taevatähtesida.
Peremees, peremeheke,
perenaene, naesuke,
10 peretütar, kuldakinga,
perepoega, saapasääri,
puhu see tuli tubaje,
lõõtsu lõke põrmandalle!
Võta lõukalt lõmukesta,
15 kui ep ole lõukal lõmukesta,
võta parrest pinnukesta;
kui ep ole parres pinnukesta,
võta seenast sammelida;
kui ep ole seinas sammelida,
20 võta roogu räastaesta,
puhu see tuli tubaje,
lõõtsu lõke põrmandalle!
Kui ep tee lahti uksekesta,
ukse põõnasta põrutan,
25 sagarast ma saadan laua.
Mardi ulkas uksesepäda,

mardi salkas sagarsepad —
 mart teeb ukсед uuest puiest,
 sagarad teeb sikasarvest,
 30 põdraluista põõnakesed,
 pulliluista pulgakesed.

*

Mart see külib kaerusida,
 mart see eidab erneida.

Peremees, peremeheke,
 35 perenaene, naesuke,
 võta need võtmed võrusta,
 astu alla aeda poole,
 kombi alla kelderessa,
 litsu mardile lihada,
 40 otsi mardile osada,
 katsu mardile kalada!

*

Aitüma, mardid tänavad
 sedap aga andi andemasta,
 kanakaela käänamasta!
 45 Siia tõusku tõmud ärjad,
 siia kasku kaunid lehmad,
 laudad täide lammaõnne,
 ahjukapis kassiõnne,
 sigigu sead ilusad!

Viisi üles kirjutanud M. Kiilas Suure-Jaani kihelkonnast 1890.—1896. a. (H II 59, 503 (39)). — Sõnad kirja pannud T. Kõstner Mart Kiilaselt 1890. a. (H II 26, 522/4 (17)).

7. MARDILAUL.

Lihula.

Te - re, te - re, pe - re - ke - ne,

te - re, pe - re - nai - su - ke - nel

Väljas, ukse taga:

Tere, tere, perekene,
tere, perenaisekene,
laske mardid sisse tulla!
Mardi küüned külmetavad,
5 sõrmeotsad sõitelevad.
Mardid tulnud taevaasta,
tinast tehtud teeda mööda,
mööda kullastà kõrèndaid.
Peretütar, neitsikene,
10 puhu tuli toassa,
lõõtsu lõke lõukaasse!
Kui pole peres piirukesta,
siis võta laest laastukesta;
kui pole laes laastukesta,
15 siis võta roogu räästaasta;
kui pole roogu räästaassa,
siis võta narest pinnukesta,
siis puhu tuli toassa,
lõõtsu lõke lõukaasse.
20 Peremees, peremehikene,
perenaine, naisekene,
võta võtmed varnasta,
nõretimed nõtkemasta,
kõpsi-kapsi kammerisse,
25 astu alla kellerisse,
otsi mardilè osàda,
katsu mardilè kalàda,
vana venda, vorstikesta,
sandimardi maugukesta,
30 sealiha siilakuida,
põrsa päid, poolikuida!

Toas:

Mart viskab sisse viljaõnne,
sisse kannab kaeraõnne,
uued odrad, keerud kenad,
35 sisse toob sigàde õnne.

Mardi-isa viskab vilja ja loeb järgmised kaks värssi:

Lauta toob lammaste õnne,
kingib kirju karja õnne.

Lahkumislaul:

Aituma, eidekene,
aituma, taadikene,
40 aituma, perevanemad,
mardi osa oidemasta,
mardi vara vaatamasta,
suurta kantsu käänamasta,
vähikesta väänamasta!
45 Tõusku teile tõmmud lehmad,
ülenägu üsna mustad,
sead siukad siginegu,
laiad latakad emised,
pika putke pätsukesed!
50 Rukid teil saagu roosilised,
nisud neljatahulised,
erned üsna ümmargused,
odrad pisut pikergused,
kaerad kahearalised,
55 läätsad laiad, latergused,
linad liugu oma liiki!

Mardilaul.

Laulnud Marta Vahar, 25 a. vana, Kullamaa kihelkonnas, Piirsalu vallas 1934. a. — Laul pärit laulja sünnikohast Lihula kihelkonnast, Lihula vallast. — Üles kirjutanud A. Samet (ERA II 70, 697/701 (1)).

8. MARDILAUL.

Karuse.

MM ♩=180

Mart vis - kab sis - se seem - ne - õn - ne,
mart vis - kab sis - se seem - ne - õn - ne.

«Mardis käisid mehed, kasukad pahampidi, õlesidemed vööl. Ukse taga küsiti: „Kulla pereideke, kulla peretaadike, kas o luba lugeda?” Kui sai luba, siis lauldi:

Pereeit, sa eidekene,
peretaat, sa taadikene,

peretütar, kuldakinga,
võta see tuli tubase,
5 lõõtsu lõke lõukaesse!
Laske mardid tuppa tulla!
Mart o tulnud kaugelt maalt,
üle suu, üle rabade,
üle viie vikerkaare,
10 üle kuue koiduotsa.

Mardinoorik oli koa miis, aga naiste riidis. Läks lõuka peale, laskis kedervarrest lõnga. Mardiisa oli üks vanem miis. Sii viskas jälle vilja koti siist rabinal parandale:

Mart viskab sisse siimneõnne,
aho ette eide õnne,
taha nurka taadi õnne,
nel'la nurka neiu õnne.
15 parandale poiste õnne!
Kui tuppa tulid, küsisid:

Kas teie lapsed lugevad,
kas teie kanad munevad?
Kui ei karda eide irmu,
eide irmu, taadi irmu,
20 siis katsu mardi magust vitsa.

Anti siis vitsu koa, igal mehel vitsakimbuga, ike: „Tervist, tervist!”

Andeid toodi: nisuleib, kartuli, tange, võid ja küinlud. Iga ande ajal mardid üidsid kooris: „Aitümal, aitümal, aitümal, aitümal!” Neidude käest küsiti kingakiirmid ja jalajuhtmud (s. o. pastlapaelu). Karbid visati kolinal tuppa parandale, sii tähendab, et võid peab andma.

Kui ära läksid, siis oli tänulaul:

Aitümal, pereideke,
aitümal, peretaadike,
mardi osa oidemasta,
mardi jägu jättemasta
25 kantsakasta käänemasta,
väntsakasta väänemasta!

Pärast seltsis tehti mardipulm. Tüdrukud tulid koa kokku. Kui linu anti, linad müsisid jälle ära, selle eest ostsid viina. Igast perest, kust mart väljas oli, anti kilimat linnasid õlle jaoks ja mõni päev martide jaoks.»

Viis fonografeeritud Leenu Aumanilt, 73 a. vana, 1933. a., tekst ja seletus saadud Adu Aumanilt, 76 a. vana, Karuse kihelkonnas,

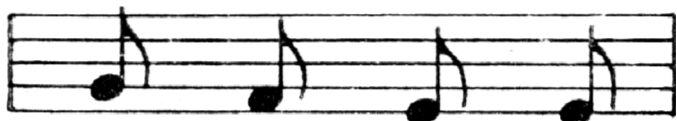
9. MARDILAUUL.

Rannu.

Las-ke sis - se mär-di - san-di, mär-ti, mär-ti!

1) var.

Vanem mardilaulu viis.

Laulnud Ann Tampere, 64 a. vana, Rannu kihelkonnas, Rannu vallas, Unikülas 1932. a. Üles kirjutanud H. Tampere (ERA III 7, 63 (44)).

10. MARDILAUUL.

Rannu.

Las - ke sis - se mär-di - san-di, mär - ti,

las - ke sis - se mär-di - san-di, mär-ti!

Uuem mardilaulu viis.

Laulnud Hilda Rebane, 34 a. vana, Rannu kihelkonnas, Rannu vallas, Unikülas 1932. a. Üles kirjutanud H. Tampere (ERA III 7, 63 (43)).

11. MARDILAU.

Rõuge.

MM ♩ = 212

1-4. Mär-di' om-ma' kau-gõlt tul-lu', mär-ti, mär-ti,
 lä - bi suu su - pa - sa - pa, mär-ti, mär-ti,
 lä - bi pi - kä pil - li - ruu, mär-ti, mär-ti,
 lä - bi kal-lõ kas-tõ - hai-na, mär-ti, mär-ti.

Mär-di' omma' kaugõlt tullu',
 mär-ti, mär-ti,

läbi suu supa-sapa,
 läbi pikä pilliruu,
 läbi kallõ kastõhaina.

- 5 Pilliruug sii pistis silmä,
 kastõhain sii lõigas kaala.
 Märdil küüdse' külmetäse',
 märdil varba' valutasõ'.
 Mär-di' omma' kaugõlt tullu'.
 10 Tõsta' no linki, Liisukõnõ,
 ava' no usta, Annõkõnõ,
 võta' pirdu parrõ päält,
 puhu' tuld tuhkhavvast!
 Võta' võti varna otsast,
 15 aja' tii aida poolõ,
 käänä' tii keldre poolõ!
 Lõika' lihalipsukõisi,
 kaksa' rasvaraasukõisi,
 tuu' linakurstikõisi,
 20 saada' villa peotäüt!
 Märt ei taha tsialiha
 ega kalgõ kanaliha —

märt taht pehmet hanipraati
ja ka päidsü päaliha.

25 Puhu' no tuld tuhkhavvast,
laskõ' märti lämmele!
Ega mi_i olõ' nal'lasandi',
mi' olõmõ nal'lasandi'.

Märdilaul.

Laulnud Juuli Peegli, 70 a. vana, Rõuge kihelkonnas, Tsooru vallas, Tsooru asunduses 1932. a. Üles kirjutanud H. Tampere (ERA III 7, 57 (30) ja II 56, 127/8 (8) < ERA. Fon. 362-d).

12. MARDILAUL.

Karksi.

1. Las - ke mär - ti läm - me - es - se, mär - ti!

Var. a.

[1. Las - ke mär - ti läm - me - es - se, mär - ti...]

Var. b.

[1. Las - ke mär - ti läm - me - es - se, mär - ti!]

Laske märti lämmeessa, märti!
Märdil küüdse külmeteve,
jalavarba valuteve,
sõrme otsa sõeldeve.

5 Peremees, peremehekene,
perenaine, linnukene,
tõuse üles uudiasta,
sinipadjade seasta,
valge padjade vahelta!

10 Säe sängu veere pääle,

istu kuldatooli pääle,
 kuldatuuli, õbeõrsi,
 puhka sii tuli toasse,
 lõõtsu lõke koldeessa!
 15 Tõmba valla tõlgu-usse,
 ava nii auväräti! [- - -]
 Tuhat näi ma tulleenna,
 sada siiä saieenna.
 Saime siiä, võt't sadada,
 20 saime maale, võt't maratse.
 Parts oli paksuna pajuna,
 suvilinnu lepikunna,
 alli linnu aavikunna —
 obu oli ella erkenella,
 25 vars oli karssi karteella.
 Aaste tuli aavamõtsa,
 kuu ma tuli kuusemõtsa,
 päeva pikka pihlaksmõtsa.
 Tuli vastu tuhveljalga,
 30 sai vastu saabassääri,
 aive märdi allikusse,
 litsev linaleosse,
 tinatsesse teibaesse,
 vaskeesse vardaesse.
 35 Säält ta üles karganesse.
 Peremees, peremehekene,
 sul o katsi tüterida!
 Aa Anne, käse Leenat,
 aa Anne aida manu,
 40 käse Leenat kellerisse:
 „Ann, tuu aidast andeida,
 Leena, tuu keldrist lehakingu!”
 Tääsid märti tullessnessa,
 otsi märdil orstikesta,
 45 kae märdil karaskida!
 Märdi tahav minna minema.
 Mi jätäm perepojale?
 Ladermusse laiku täku,
 musta ruuna ruhve pääle,
 50 perenaisel põhku põrsid,
 peretütrel lauta lambit.

Märdisandi laul.

Laulnud Reet Risu, 45 a. vana, Karksi kihelkonnas, Polli val-
 las 1906. a. Üles kirjutanud J. Aavik ja J. Sakkeus (EUS III 245/6 (79a-c) ja
 411/3 (103)).

MM ♩=192

*fa#'*1. Ää ilm o - li ko - dust tul - len, mär - ti, mär - ti,
= 2.

ää ilm o - li ko - dust tul - len, mär - ti, mär - ti.

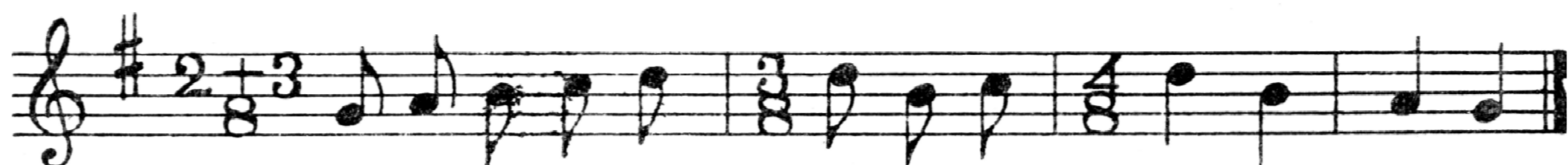
3. Sai - me ti - le, võt't sa - da - de .
= 4.5. Võt't ta luu - ka lum - me lüü - vä ...
= 6-10.

Ää ilm oli kodust tullen,
märti, märti,
paras oli panna rõõviesse —
saime tiile, võt't sadade,
saime maale, võt't marätse,
5 võt't ta luuka lumme lüüvä,
rangi rahet raputede.
Lumi rikke loogakirja,
sadu rikke saanikirja,
kaste vastatsè kasuku,
10 udsu uuve kuuve kirja.
Kuule, kulla peremeesi,
lase märdi lämmeelle!
Lased märdi lämmeelle,
sisse viime vil'laõnne,
15 ette eidam erneõnne,
läve pääle läätsaõnne,
põrmandulle põhuõnne.

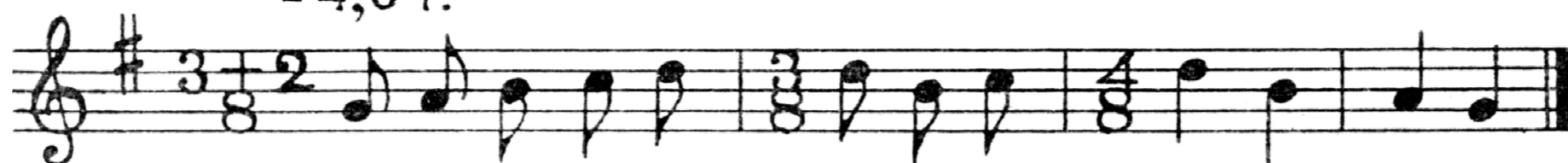
Laulnud Mall Saar, 59 a. vana, Paistu kihelkonnas, Holstre vallas 1929. a. Üles kirjutanud V. Koch ja H. Paukson (ERA III 1, 152 (83) < ERA, Fon. 272-b ja ERA II 21, 250/1 (103)).

Las-ke mar-did tup-pa tul-la, mar-ti, mar-ti.

3. Si-ni-pil-ve-de si-as-ta, mar-ti, mar-ti.
= 4, 6-7.

11. Ai-tü-ma pe-re - i - sa-le, mar-ti, mar-ti.
= 12.

Mardid laulsid:

Laske mardid tuppa tulla,
marti, marti!

Mart o tulnud kaugelt maalt,
sinipilvede siasta,
valge pilvede vahelta,
5 allililve ääre alta!
Otsi mardile osada,
katsu mardile kalada!

Sees viskasid pihuga vilja iga nurka:

Edenurka eide õnne,
tahanurka taadi õnne,
10 nelja nurka neiu õnne!

Siis akkasid tantsma. Tantsid toas na et paukus. Siis
tuudi neile osa: liha, kala, leiba, vorsta ja ... Tänasid koa, ike:

Aitüma pereisale,
aitüma pereemale!

Siis nad pidasid kolm päeva mardijoodusi. Õlut oli koa
enne tehtud.

Laulnud Ann Väärtmann, 75 a. vana, Varbla kihelkonnas,
Saulepi vallas, Kulli külas 1931. a. Üles kirjutanud H. Tampere (RKM II 57,
473 (1) ja ERA II 39, 287/8 (7)).